

הסברים לפרק חשיבה מילולית 1

מילים וביטויים

1. התשובה הנכונה היא: (2).
פירוש המילים 'הַחֲשָׁה', 'הַחֲרִישׁ' ו'דַמַּם' הוא: השתתק.
פירוש המילה 'דַהֵה' הוא: צבעו נחלש.
2. התשובה הנכונה היא: (2).
פירוש הביטויים 'הַשְּׁלִיךְ נַפְשׁוֹ מִנַּגְד', 'שֵׁם נַפְשׁוֹ בַּכַּפּוֹ' ו'חִירֵף נַפְשׁוֹ' הוא: סיכן את חייו.
פירוש הביטוי 'בִּיקֵשׁ עַל נַפְשׁוֹ' הוא: התחנן שיחוסו על חייו, ביקש רחמים.
3. התשובה הנכונה היא: (2).
פירוש המילים 'נִסְכּוּ עַל' הוא: גרמו לתחושה מסוימת.
4. התשובה הנכונה היא: (2).
פירוש המילה 'מִכַּמְנִי' הוא: רָזִי-, סודות-.

אנלוגיות

5. התשובה הנכונה היא: (4).
היחס בין המילים: "עוֹנֵן נֹעֵד לַמְּנוּעַ מִמַּשְׁהוֹ אַחֵר לַהִיסְחָף".
שימו לב שלצורך הנוחות הטינו את הפועל בעבר "נסחף" לשם הפעולה "להיסחף". נעשה זאת לכל המילים השמאליות בתשובות.
תשובה (1): האם מכסה נועד למנוע ממהו אחר להיסגר? לא.
(מכסה משמש כדי לסגור משהו אחר)
תשובה (2): האם גץ נועד למנוע ממהו אחר להישרף? לא.
(גץ נוצר ממהו שנשרף. גץ גם עלול להצית משהו, ולגרום לו להישרף)
תשובה (3): האם פרי נועד למנוע ממהו אחר להיקטף? לא.
(הפרי הוא זה שנקטף בעצמו. כמו כן, אין כאן יחס של מניעה)
תשובה (4): האם אצבעון נועד למנוע ממהו אחר להידקר? כן.
(אצבעון הוא כלי ממתכת ששמים על האצבע בזמן התפירה, כדי למנוע מהאצבע להידקר על-ידי המחט)

6. התשובה הנכונה היא : (4).

לדחוס דבר מה פירושו לכווץ אותו.

היחס בין המילים : "לדחוס משהו פירושו להגדיל את הצפיפות שלו".

תשובה (1) : האם להבין משהו פירושו להגדיל את המסר שלו? לא.

(המסר הוא הדבר שאותו יש להבין)

תשובה (2) : האם להאט משהו פירושו להגדיל את המהירות שלו? לא.

(בדיוק להיפך. להאט משהו פירושו להקטין את המהירות שלו)

תשובה (3) : האם לשקול משהו פירושו להגדיל את המשקל שלו? לא.

(לשקול משהו פירושו למדוד את המשקל שלו)

תשובה (4) : האם להשבیح משהו פירושו להגדיל את האיכות שלו? כן.

7. התשובה הנכונה היא : (2).

להלאים דבר מה פירושו לקחת אותו מידיים פרטיות ולהעבירו לבעלות המדינה.

היחס בין המילים : "דבר מולאם פירושו דבר שהיה פרטי, והפך ל-לא פרטי".

תשובה (1) : האם דבר מוצפן פירושו דבר שהיה חבוי, והפך ל-לא חבוי? לא.

(דבר מוצפן הוא דבר שהחביאו אותו, כלומר, הוא כן חבוי)

תשובה (2) : האם מישהו מאולץ פירושו מישהו שהיה פראי, והפך ל-לא פראי? כן.

(לאולץ חיה פירושו להופכה מחיית בר, חיית פרא, לחיה מחונכת ומבויתת)

תשובה (3) : האם מישהו חשוד פירושו מישהו שהיה אשם, והפך ל-לא אשם? לא.

(אדם אשם הוא אדם שהחשדות נגדו הוכחו בבית משפט)

תשובה (4) : האם דבר מורכב פירושו דבר שהיה שפוף, והפך ל-לא שפוף? לא.

(מורכב וישפוף הן מילים קרובות במשמעותן שהיא : מוטה כלפי מטה,

מכוּפָּף)

8. התשובה הנכונה היא : (3).

היחס בין המילים : "התבשר פירושו קיבל בשורה (ממישהו)".

תשובה (1) : האם התכתב פירושו קיבל מכתב (ממישהו)? לא.

(התכתב הוא פועל הדדי, שפירושו : כתב מכתבים אל אחר, וקיבל מן האחר

מכתבים)

תשובה (2) : האם התנבא פירושו קיבל נבואה (ממישהו)? לא.

(התנבא פירושו השמיע דברי נבואה. ניסה לחזות את העתיד)

תשובה (3) : האם הצטווה פירושו קיבל ציווי (ממישהו)? כן.

תשובה (4) : האם התלוצץ פירושו קיבל הלצה (ממישהו)? לא.

(מי שהתלוצץ הוא מי שהשמיע דבר הלצה)

9. התשובה הנכונה היא: (1).

צג הוא מסך.

היחס בין המילים: "להתבונן זה הדרך לחוש את מה שפולט הצג".

הערה א': פעולת ההתבוננות לא בצג עצמו, כי אם במה שהצג משדר. לא נשתמש בהגדרה במילה "משדר", היא היא ספציפית לעולם התוכן של הצמד המקורי.
הערה ב': יש לנו חמישה חושים: שמיעה, מישוש, ראייה, ריח וטעם. איננו יכולים להשתמש במילה "לראות" בהגדרת היחס בין המילים, משום שהוא ספציפי לעולם התוכן של הצמד המקורי.

(בבדיקת התשובות נשמור על הסדר – נתחיל מהמילה השמאלית):

תשובה (1): האם להסכית זה הדרך לחוש את מה שפולט הרמקול? כן.
(להסכית פירושו להאזין. האזנה היא הדרך לחוש את הקולות שפולט הרמקול)

תשובה (2): האם לקרר זה הדרך לחוש את מה שפולט המזגן? לא.
(פעולה המזגן עצמו היא לקרר)

תשובה (3): האם להאפיל זה הדרך לחוש את מה שפולט הזרקור? לא.
(להאפיל פירושו להחשיך. להאפיל זה לחסום את מה שפולט הזרקור)

תשובה (4): האם להקליד זה הדרך לחוש את מה שפולט המדפסת? לא.
(פעולת ההקלדה קודמת לפעולת ההדפסה. המדפסת פולטת את מה שהקלידו לה (למחשב) קודם לכן)

10. התשובה הנכונה היא: (3).

פרקליט הוא עורך דין. הפרקליט מכנה את האדם ששכר אותו "מרשי" (הכינוי "מרשה" מתאר את היחס בין עורך הדין ללקוח. מקור הכינוי בכך שהלקוח נותן לעורך דין הרשאה לפעול בשמו).

היחס בין המילים: "פרקליטן של מישהו מכנה אותו 'מרשי'".
(בבדיקת התשובות נשמור על הסדר – נתחיל מהמילה השמאלית):

תשובה (1): האם יריבו של מישהו מכנה אותו 'עמיתי'? לא.
(עמיתי פירושו חברי. היריב לא יכנה מישהו 'עמיתי')

תשובה (2): האם מפקדו של מישהו מכנה אותו 'מפקדי'? לא.
(מפקדו של מישהו יכנה אותו: "החייל שלי" או 'פקודי, מהמילה "פקודי")

תשובה (3): האם נכדו של מישהו מכנה אותו 'סבי'? כן.
(נכד שמכנה את סבא שלו לפי היחס שמתקיים ביניהם, יכנה אותו 'סבי')

תשובה (4): האם מעסיקו של מישהו מכנה אותו 'מעבידי'? לא.
(המעסיק הוא המעביד. מעסיק של מישהו יכנה אותו 'העובד שלי' ולא 'המעביד שלי')

החלפת אותיות

11. התשובה הנכונה היא : (4).
השלשה המתאימה היא פ.ש.ר.
12. התשובה הנכונה היא : (4).
השלשה המתאימה היא ה.ל.מ.
השלשה צ.ע.ר מתאימה רק לתשובות (3) ו-(4).
13. התשובה הנכונה היא : (1).
השלשה המתאימה היא ש.נ.נ.
14. התשובה הנכונה היא : (1).
השלשה המתאימה היא ל.ט.ש.

השלחת משפטים

15. התשובה הנכונה היא : (1).
אף שקשה לתרגם ספר הרצוף מונחים מקצועיים וסלנג צבאי כך שלא רק התוכן יישמר אלא גם רוח הדברים והאווירה (כלומר, למרות הקושי לשמור על התוכן ועל האווירה כשמתרגמים), הצליח המתרגם של הספר "המלחמה האחרונה" לעשות זאת (כלומר, המתרגם שמר על התוכן ועל האווירה), ולכן נראה שמי שיקרא את התרגום יחוה חוויה דומה מאוד לזו שחוה מי שקרא את המקור.
16. התשובה הנכונה היא : (2).
המבקר טען בלהט שברמן, נגן הגיז המחונן, אינו במיטבו כשהוא מוקלט באולפן (כלומר, ברמן לא טוב באולפן), ושנגינתו לפני קהל עולה לאין ערוך על נגינתו באולפן הקלטות (כלומר, ברמן יותר טוב מול קהל), ולכן הוא, המבקר, ממליץ בחום להקליט את ברמן בהופעה. המלצה זו (להקליט את ברמן בהופעה) היא שהניעה את חברת התקליטים להקליט את ברמן בעת שהופיע בפסטיבל הגיז במונטריי.
17. התשובה הנכונה היא : (4).
מאחר שחשבתני שמשיכתו לתאטרון לא הייתה רק משובת נעורים חולפת (כלומר, חשבתני שמשיכתו לתאטרון תישאר גם בבגרותו), הופתעתי לשמוע שהוא אינו עוסק היום במשחק ובבימוי (כלומר, חשבתני שיישאר בתחום התאטרון ולכן הופתעתי שלא כך קרה).

18. התשובה הנכונה היא : (1).

אדית מתוארת בספרו של לסאז' כמי ששיפוטה המוסרי נגוע באיפה ואיפה (כלומר, אדית נוהגת באפליה בשיפוטה המוסרי). אף שבמנהגו של בנה ליטול ללא רשות כסף מארנקה היא רואה מעשה קונדס של מה בכך, יחסה למעשי גנבה של אחרים הוא כאל חטאים שאין עליהם כפרה (כלומר, יחסה המוסרי למעשי הגנבה של בנה שונה מיחסה לגנבה של אחרים).

19. התשובה הנכונה היא : (2).

מאז ומעולם היה פער לא קטן בין הצהרותיו של זינר בדבר כוונותיו לבין מימושו בפועל (כלומר, זינר אינו עושה את מה שהוא מבטיח). תפקודו בשנה האחרונה, מיום שהתמנה לראש העיר, אינו אלא תופעה יוצאת דופן מבחינה זו (כלומר, תפקודו של זינר השנה היה שונה מהתנהגותו בדרך כלל) : מתן הבטחות רבות שרק מעטות מהן לא מולאו (כלומר, לרוב זינר כן עשה את מה שהוא הבטיח).

היגיון

20. התשובה הנכונה היא : (4).

אנו מתבקשים להבין את המשפט רווי-השלילות. ראשית, בתחילת המשפט אין שלילות כפולות, ומשמעותו היא שיוסי אכן לא שם לב לדבר מה. בחלקו השני של המשפט נאמר ש"לעולם אינך אוכל בלי מזלג". אם הוא לעולם לא אוכל בלי, אזי הוא "תמיד אוכל עם".

21. התשובה הנכונה היא : (4).

החוקרים משערים שהסיבה להולדתם של תינוקות החולים במחלת הטלניה היא מחסור בוויטמין גמא במזונן של אמהותיהן, בחודשים האחרונים להיריון. שני נתונים נוספים מתקשרים לעונת החורף :
 - רוב החולים בטלניה נולדים בסוף החורף (כלומר, חודשי ההיריון האחרונים של האם כולם בחורף).
 - ויטמין גמא מצוי בעיקר במוצרים שמחירם מאמיר (=עולה) בחורף.
 בתשובה (4) אנו מקבלים מידע שמחזק את השערת החוקרים : מרבית התינוקות החולים בטלניה נולדים לאימהות שמצבן הכלכלי גרוע. הדבר עשוי להצביע על כך, שבשל מצבן הכלכלי של האימהות הן נמנעו מלקנות בחודשים האחרונים להיריון מזונות שמכילים ויטמין גמא, בשל מחירם היקר. יש, אם כך, קשר אפשרי בין מחסור בוויטמין גמא בחודשים האחרונים להיריון, לבין הולדתם של תינוקות חולים בטלניה.

22. התשובה הנכונה היא : (3).

אם בעלות על מכונית שרד היא תנאי הכרחי להתקבל למקהלת רון, הרי שכל מי שהתקבל למקהלת רון, בהכרח יש לו מכונית שרד. (הערה: בעלות על מכונית שרד אינה תנאי מספיק, כלומר, מי שיש לו מכונית שרד לא בטוח שיתקבל למקהלת רון).
אם בעלות על מכונית שרד היא תנאי מספיק כדי להתקבל לתזמורת מכבי האש, הרי שכל מי שיש לו מכונית שרד (ומבקש להתקבל) יתקבל לתזמורת מכבי האש. (הערה: זהו אינו תנאי הכרחי, כלומר, לא מוכרחים להיות בעלי מכונית שרד כדי להתקבל לתזמורת מכבי האש. אפשר להתקבל גם בלי).
תשובה (3) מדברת על כל החברים במקהלת עמק-רון.
מה אנו יודעים על כל חברי מקהלת עמק רון מן הנתונים? מן הנתון הראשון אנו יודעים שבוודאות יש להם מכונית שרד. מה אנו יודעים עליהם מן הנתון השני? שאם יש להם מכונית שרד, בוודאות יתקבלו (אם ירצו) לתזמורת מכבי האש.

23. התשובה הנכונה היא : (2).

אם שעונו של גדי מפגר, הרי שהוא הראה את השעה 20:00 אחרי שהייתה באמת השעה 20:00. לדוגמה, אם שעונו מפגר ב-10 דקות, הרי שהוא הגיע בשעה האמיתית 20:10, אך שעונו הראה 20:00. מדוגמה זו למדנו, כי שני האנשים ששעוניהם מפגרים (גדי ועוד מישהו) הגיעו אחרי השעה 20:00 האמיתית, ואילו שני האנשים ששעוניהם ממהרים הגיעו לפני השעה 20:00 האמיתית.
לפיכך, לא ייתכן שגדי הגיע לפני דוד ובני. זאת מפני שאנו יודעים שגדי הגיע בין שני האחרונים מבין הארבעה. הוא הגיע שלישי או רביעי.

24. התשובה הנכונה היא : (2).

אם השחיין הראשון שמגיע בוחר לשחות במסלול קיצוני, וכל מי שבא אחריו יבחר במסלול צמוד למסלול שבו שוחה כבר מישהו, הרי שמי שיגיע אחרון ישחה במסלול הקיצוני האחר. כך, אם אלון הגיע ראשון ויבחר במסלול מספר 1, הרי שדבורה, שמגיעה אחרונה, תשחה במסלול מספר 4. אם אלון יבחר לשחות במסלול מספר 4, דבורה תשחה במסלול מספר 1. מכיוון שנתון שגלית שוחה במסלול מספר 3, הרי שלעופר נשאר רק מסלול מספר 2.

25. התשובה הנכונה היא : (4).

מי שקרא את הידיעה ש"בקולנוע אורלי מוקרנים רק סרטי פעולה", יודע ש**בקולנוע אורלי לא מוקרנים סרטי טבע בריטיים**. למעשה, הוא יודע שלא מוקרנים שם סרטי טבע בכלל, משום מוקרנים שם רק סרטי פעולה.
מי שקרא את הידיעה ש"בשום קולנוע ביישוב, מלבד קולנוע סמדר, לא מוקרנים סרטים בריטיים", יודע ש**בקולנוע אורלי לא מוקרנים סרטי טבע בריטיים**. למעשה, הוא יודע שלא מוקרן שם אף סרט בריטי מכל סוג, מפני שרק בקולנוע סמדר מוקרנים סרטים בריטיים.

הבנת הנקרא

26. התשובה הנכונה היא : (3).

לפי הנאמר בשורה 11, מוסד הווידוי, שהנהיגה הכנסייה הקתולית, נחשב למיותר לפי האמונה הפרוטסטנטית. מתוך שתי הפסקאות הראשונות אנו מבינים כי מוסד הווידוי הוא אחד ה"מתכונים" שנועד לענות על הצורך של האדם בביטחון אל מול תופעות הטבע המאיימות עליו. וידוי מביא לקבלת מחילה מהאל, וכך לקבלת הגנה ממנו. מבין התשובות, הטענה שאינה מובאת בקטע היא הטענה שהווידוי הוא המקור להתפתחות הקפיטליזם. על-פי ובר, דווקא הפרוטסטנטיות, שהתנגדה למוסד הווידוי, היא זו שהביאה להתפתחות הקפיטליזם.

27. התשובה הנכונה היא : (1).

על-פי קלווין (שורה 24), ההצלחה החומרית של אדם מסוים יכולה אך ורק להעיד על כך שאדם זה הוא בין המעטים שהאל בחר בהם, עוד בטרם לידתם, לחיות חיי נצח (שורה 23). לפיכך, מי שהצליח כלכלית יודע כי גורלו שונה מגורלם של רוב בני האדם (שורה 18), שהם ארורים מלידתם ועתידיים להיצלות באש הגיהנום.

28. התשובה הנכונה היא : (3).

הקטע מציג כמה קשיים שבפניהם עמדו הפרוטסטנטים : אובדן תחושת השייכות, לאחר ההתנתקות מהכנסייה הקתולית (שורה 15); רדיפות הכנסייה הקתולית (שורה 22); והתחושה כי הם חסרי יכולת להשפיע על גורלם (שורות 19-20). הקטע לא מציין כי היה קושי להשקיע כספים, אלא רק כי הדבר לא היה מקובל עד תקופתו של קלווין (שורה 26).

29. התשובה הנכונה היא : (2).

התהליך המרכזי המתואר בקטע הוא זה המוצג בשורה 5 : כל "מתכון" דתי שנועד ליצור אצל האדם תחושת ביטחון, עובר עם השנים תהליך של חילון, והופך להיות מנהג מקובל, תוך טשטוש הקשר למקורות הדתיים של מנהג זה. מקס ובר הביא כדוגמה את הקפיטליזם בעולם החילוני, היינו, צבירת הון והשקעתו החוזרת, והראה כי מקורו בנוהג דתי. לפיכך, אם בני הדת הצומבית חשבו כי אדם הרוחץ בנהר קפוא מפיס בכך את האלים וזוכה להגנה מהם, הרי שהתפתחות הדומה להתפתחות המוצגת בקטע תהיה שמירה על מנהג הרחצה בנהר הקפוא, אך טשטוש כל הקשר למקור הדתי של מנהג זה. זהו בדיוק התהליך המתואר בתשובה (2) : לאחר שהדת הצומבית עברה מן העולם, צאצאי הצומבים רוחצים בנהר משום שהם מאמינים שהדבר יפה לבריאות.

30. התשובה הנכונה היא : (3).

כבר בשורה הראשונה של הקטע מוצג הנושא העיקרי : הקשר שבין דת לבין נורמות חברתיות, על-פי מקס ובר. בסוף הפסקה הראשונה מפורט הקשר הזה : הדת משפיעה על נורמות חברתיות, באופן שמנהגים דתיים עוברים תהליך של חילון, וממשיכים להיות נהוגים כנורמות חברתיות גם אצל חילונים, צאצאיהם של הדתיים. הדוגמה שמביא מקס ובר היא הנורמה החברתית החילונית הקפטיליסטית : צבירת הון על-ידי השקעת כספים. לטענתו, מקורו של מנהג זה הוא באמונה הפרוטסטנטית שאותה חידש ג'ון קלווין, ולפיה הצלחה חומרית של אדם מעידה על כך שהאל בחר אותו לחיות חיי נצח.